

De Balearenhagedis (*Podarcis lilfordi*)

Stamboekhouder J.P. ter Borg
tel 020-6010849
pi.alfa@consunet.nl

Beschrijving :

Kleine, meestal zwarte halskraaghagedis met een kobaltblauwe buik, afkomstig van de kleine rotseilandjes rond Mallorca en Menorca.

Er zijn vele ondersoorten beschreven, maar die zijn moeilijk om zonder kennis van de exacte herkomst op naam te brengen. Staat bekend als agressieve hagedis, maar dat valt in de praktijk erg mee. Jonge dieren kunnen in groepen worden opgefokt. Wanneer per abuis twee mannen bij elkaar zijn gezet heeft dat bij mij nog nooit geleid tot ernstige conflicten, ook niet bij wildvang dieren. Het beste echter te houden per paar. Eén man met twee vrouwen lijkt weer wat minder goed te gaan. De dieren zijn schrikkerig en schuw. Essentieel is, dat ze voldoende, makkelijk toegankelijke schuilplaatsen ter beschikking hebben. Overigens zijn er ook stamboekdeelnemers waarbij de dieren veel minder schuw zijn en zelfs uit de hand eten.

Verblijf:

Ik houd ze zelf door ruimtegebrek in vrij kleine bakjes, 45x40x30 (lxbxh). Dit geeft geen problemen, maar iets grotere bakken is natuurlijk mooier. De bodembedekking bestaat uit rivierzand, achterwand meestal kurkplaat. Veel schuilplaatsen aanbieden, bv met stukken kurkschors. Nadeel is wel dat je ze dan niet zo vaak ziet. Sinds kort gebruik ik achterwanden, waarin ik spleten heb gemaakt waar de dieren graag inzitten. Deze zijn vrij eenvoudig te maken van gestapelde plaatjes polystyreen, besmeerd met tegellijm en geverfd met latex, waarin weer wat rivierzand wordt gestrooid. De dieren zijn dan altijd zichtbaar voor inspectie en omdat ze volop schuilgelegenheid hebben, zijn ze ook geneigd wat vaker tevoorschijn te komen.

Temperatuur/verlichting:

Ik verlicht de bak met een TL-buis (36 W per 3 bakken) en een 15 W gloeilampje in een halve kokosnoot, in de bak. Deze laatste verwarmt de bak plaatselijk, wat de dieren weer stimuleert om tevoorschijn te komen.

Een jaarlijkse variatie in daglengte is vereist om de dieren te laten voortplanten. Zolang de daglengte toeneemt zijn de dieren geneigd eieren te leggen. Dat kan weer leiden tot zo'n vijf legsels van drie tot vier eieren per seizoen, maar dan is er wel een groot percentage onbevuchte eieren. Momenteel experimenteer ik met een kortere periode van snelle daglengte toename in het voorjaar, waarmee ik minder legsels, maar met een groter bevruchtingspercentage hoop te bereiken. De daglengte varieert van 10 uur in de winter tot 14 uur in zomer. Verder kan het gloeilampje geregeld worden met een dimmer. Daardoor kan ik de temperatuur in de winter ook flink terug laten lopen, aangezien de bakken in een onverwarmd souterrain staan. 's Zomers moet ik de gloeilamp ook soms iets terugdraaien, als het buiten erg warm is, dit om oververhitting te voorkomen. De daglengte wordt geregeld met twee tijd klokken.

Voedsel:

Allerlei insecten, maar meestal geen grote hoeveelheden. Bv krekels, meelwormen, wasmotten, ze zijn vooral verzot op wasmotlarven. Ook pissebedden worden gegeten. Verder snoepen ze ook graag van een Phelsuma-papje of Roosvicee. Dit laatste is handig te gebruiken als bron van kalk en vitamines.

Voedingssupplementen:

Aan het drinkwater voeg ik per liter toe: één theelepel melkzure kalk en 2 ml Multivit wateroplosbaar vitaminepreparaat van Bogena. Het Phelsuma-papje en de Roosvicee verrijk ik met gistocal.

Recept van mijn Phelsuma-papje: twee theelepels Lorifood (CéDé) en één theelepel gistocal mengen met wat water tot dik vloeibaar. Dit mengen met een gelijke hoeveelheid Roosvicee. Uiteraard kan ook gewoon Roosvicee met gistocal worden gebruikt of elk ander recept van Phelsuma-pap. Verder krijgen de meelwormen en krekels enkele uren voorafgaand aan het voederen wat carmix te eten.

Situatie in het wild en in gevangenschap:

De dieren komen alleen voor op kleine rotseilandjes rond Mallorca en Menorca, en zijn door hun geringe verspreidingsgebied bedreigd. Denk alleen maar aan de verwachte zeespiegelstijging in de toekomst.

Om deze dieren in gevangenschap te mogen houden is een CITES-vergunning vereist. Deze moet door de kweker worden aangevraagd en kost f 20,- per stuk, onafhankelijk van het aantal aan te schaffen dieren.

De kweek in gevangenschap gaat vrij moeizaam. Vaak worden er veel eieren gelegd, die onbevruucht blijken te zijn. Sommige deelnemers hebben gelukkig betere resultaten. Het blijkt dat de dieren meer vitamine en kalk nodig hebben voor een succesvolle kweek dan een gemiddelde *Podarcis*-soort. Desondanks groeit het stamboek LILFORDI gestaag. Bij de start in 1995 waren er 12 potentiële stamouders, een aantal dat werd uitgebreid tot 15. Hiervan zijn er 4 gestorven zonder zich in gevangenschap voort te planten, 9 dieren hebben zich goed tot zeer goed voortgeplant en 2 dieren hebben zich beperkt voortgeplant, maar zijn aan het oog van het stamboek onttrokken. In het stamboek zijn nu zo'n 215 dieren ingeschreven, zodat de soort nu wel uit de gevarenzone is, mede omdat er iets meer greep is op de kweekresultaten.

Aanbevolen literatuur:

Arnold, E., J. Burton & D. Oviden, 1978. Elseviers Reptielen en Amfibieëngids. Elsevier, Amsterdam.

Barbadillo Escriva, L., 1987. La Guia de incafo de los Anfibios y Reptiles de la Peninsula Iberica, Islas Baleares y Canarias. Incafo, S.A., Madrid.

Borg, J. P. ter, 1999. *Podarcis lilfordi*, de Balearenhagedis. *Lacerta* 58(1) : 8-19.

Dubbeld, E., 1969. Enige ervaringen met *Lacerta lilfordi lilfordi* en *Lacerta sicula campestris*. *Lacerta* 27(5):35-36.

Mattison, C., 1980. De Balearenhagedis, *Podarcis lilfordi*, op Menorca. *Lacerta* 38(7) : 59-61.

Ross, N., 1997. Over ondersoorten van de Pityusenhagedis (*Podarcis pityusensis*) en de Balearenhagedis (*Podarcis lilfordi*). *Lacerta* 56(1) : 24-28.